

TÜRKİYE
GIYİM
SANAYİCİLERİ
DERNEĞİ

**2009 YILI
ARALIK AYI TAKVİMİ
VE
ÖNGÖRÜLER**

**EKONOMİ VE STRATEJİ DANIŞMANLIK HİZMETLERİ
KASIM, 2009**

YÖNETİCİ ÖZETİ

Aralık ayı içinde iktisadi faaliyetler ve mali göstergeleri şekillendirecek unsurlar; dünya ekonomisinde çıkış stratejileri ve iyileşmeye yönelik belirsizlik ve endişeler, iç siyasi tartışmalar, iktisadi faaliyetlerdeki durağanlığın yarattığı sıkıntılar ile Merkez Bankası'nın 2010 Yılı Para Programı ve Hazine Müsteşarlığı'nın 2010 Yılı Hazine Finansman ve Borçlanma Programı olacaktır.

Dünya ekonomisinde 2010 yılına girilirken dört önemli belirsizlik endişe kaynağı olmaya başlamıştır; Gelişmiş ülkelerin uyguladıkları ve yüksek mali bedellere (kamu borçlanması) yol açan desteklere rağmen özellikle gelişmiş ülkelerin özel kesim harcamalarında çarkların kendi kendine dönebileceği konusunda belirsizlik bulunmaktadır. 2010 yılı başından itibaren çıkış stratejileri uygulamaları ile desteklerin azaltılması ve sona erdirilmesi halinde ekonomilerin yeniden yavaşlaması ve bazı ülkelerde sıkıntılar yaşanması (Yunanistan, Ukrayna, Dubai'de olduğu gibi) olasılıkları bulunmaktadır. Ekonomilerde geniş likidite olanaklarına rağmen bankaların yeterli sermaye oranlarına sahip olmaması nedeni ile kredi mekanizması halen çok zayıf çalışmaktadır ve bankalar reel kesimden yeni geri dönmeyen krediler sorunları ile karşı karşıya kalabilecektir. Sıfır faiz politikası uygulayan gelişmiş ülkelerin Merkez Bankalarının yarattıkları ilave likidite olanakları büyüme için değil finansal varlıklara yatırım için kullanılmakta ve yeni balonlar şişmektedir. 2010 yılının geneline sarkabilecek bu eğilim finansal istikrarı tehdit etmektedir.

2010 yılına sarkacak olan demokratik açılım süreci, Ermenistan protokolleri, Ergenekon davası süreci ve erken genel seçim tartışmaları ekonomideki belirsizliklerin ve risklerin artmasına yol açmaktadır. Bu nedenle özellikle özel tüketim harcamaları ile yatırım kararlarının ertelenmesi olasılığı ekonomik canlanmanın da zamana yayılmasına yol açacaktır.

Küresel ekonomide belirsizliklerin sürmesi, iç siyasi gerginlik ve tartışmalar, genişletici mali önlemlerin erken sona erdirilmesi ve Merkez Bankası faiz indirimlerinin iç talebi yeterince tetikleyememesi sonucu iktisadi faaliyetlerdeki canlanma sınırlı, kademeli ve zamana yayılarak gerçekleşecektir. Bu nedenle 2010 yılı genelinde reel kesim ve bankacılık kesiminin gelir ve karları yine sınırlı kalacak, işsizlik ise yüksek kalacaktır. Bu koşullar altında özellikle reel kesimde ve istihdam alanında sıkıntıların sürmesi nedeniyle ekonomik beklentiler olumsuz etkilenecektir.

Aralık ayı içinde Merkez Bankası ve Hazine Müsteşarlığı 2010 yılı programlarını açıklayacaktır. Merkez Bankasının para ve faiz politikası ile özellikle Hazine'nin 50 milyar TL olması öngörülen bütçe açığı karşısında finansman ve borçlanma programı ekonomide kaynakların kullanımı, faiz oranları ve ekonomik canlanma konusunda belirleyici olacaktır. Muhtemelen Hazine'nin 2010 yılı genelinde iç borç ödemelerinden çok borçlanması ve bunu büyük ölçüde yurtiçinden karşılaması beklenmektedir. Bu koşullar altında faiz oranlarının yükselmesi, ekonomide kaynakların kamuya akması nedeni ile ekonomik canlanmanın sınırlanması ve Merkez bankası faiz indirimlerinin yine ekonomiyi canlandırma etkisinin sınırlı kalması sonuçları ortaya çıkacaktır.

Aralık ayı içinde sanayi üretiminde sınırlı bir iyileşme, perakende harcamalarında kampanyalar, bayram ve yılbaşı nedeni ile hareketlenme, inşaat ve yatırım faaliyetlerinde ise durağanlığın sürmesi beklenmektedir. Mali göstergelerde ise Aralık ayı içinde yukarı yönlü baskı daha kuvvetli hissedilecektir. Buna göre; Dolar kuru 1.45-1.55 aralığında, Euro kuru 2.10-2.30 aralığında, Faiz oranları yüzde 8.50-9.50 aralığında ve Euro-Dolar paritesi 1.4750-1.5250 aralığında dalgalanacaktır.

EKONOMİ TAKVİMİ

1. 3 Aralık, Kasım ayı enflasyon oranı açıklanacak. Kasım ayında düşük gelmesi beklenen enflasyon ile birlikte tüketici fiyatları endeksi Kasım ayı sonu itibari ile yıllık bazda tarihi en düşük seviyelerine (yıllık % 5'in altı) ulaşmış olabilecektir.
2. 3 Aralık, Avrupa Merkez Bankası faiz toplantısını yapacaktır. AMB faiz oranlarını değiştirmeden yüzde 1'de bırakacaktır. AMB'nin çıkış stratejileri ile ilgili açıklamaları daha önemli olacaktır.
3. 10 Aralık, Türkiye İstatistik Kurumu, 2009 yılı üçüncü çeyrek büyüme verilerini açıklayacaktır. Küçülmenin sürdüğü üçüncü çeyrek verisi ve detayları büyüme dinamiklerinin analizi açısından önemli olacaktır.
4. 10 Aralık, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası "2010 Yılı Para Programı"nı açıklayacaktır.
5. 10 Aralık, Hazine Müsteşarlığı "2010 Yılı Hazine Finansman ve Borçlanma Programı"nı açıklayacaktır.
6. 15 Aralık, ABD Merkez Bankası FED faiz toplantısını yapacaktır. FED faiz oranlarını değiştirmeden yüzde 0-0.25 aralığında bırakacaktır. FED'in 2010 yılına ilişkin açıklamaları daha önemli olacaktır.
7. 17-18 Aralık, Japonya Merkez Bankası faiz toplantısını yapacaktır. JOB faizleri değiştirmeden yüzde 0.10 seviyesinde tutacaktır. Bankanın 2010 yılına ilişkin açıklamaları daha önemli olacaktır.
8. 17 Aralık, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası faiz toplantısını yapacaktır. Merkez Bankası'nın faiz oranlarını 0.25 puan daha indirme olasılığı bulunmaktadır. Bankanın iktisadi faaliyetlerin canlanmasına ilişkin açıklamaları önemli olacaktır.
9. 17 Aralık, petrol ihraç eden ülkeler örgütü OPEC olağan toplantısını yapacaktır. OPEC'in 2010 yılı petrol talebine, arzına ve fiyatlarına ilişkin beklentileri önemli olacaktır. Petrol fiyatlarının 2010 yılı genelinde 80 dolar seviyelerinde gerçekleşeceği öngörülmektedir.
10. Aralık ayı içinde, kredi derecelendirme kurumu Fitch'in Türkiye'nin kredi notunu yükseltme olasılığı bulunmaktadır. Fitch Türkiye'nin kredi notunu pozitif izlemeye almış ve yıl sonuna kadar yeni kredi notunu açıklayacağını ilan etmişti.
11. Aralık ayı sonunda, 2010 yılı bütçesi TBMM'de yasalaşarak yürürlüğe girecektir. 2010 yılı bütçesi yaklaşık 50 milyar TL açık ile bağlanacaktır.

DIŞ POLİTİKA TAKVİMİ

1. 6-8 Aralık, Başbakan Erdoğan ABD'ne resmi ziyarette bulunacaktır. Başkan Obama ve diğer üst düzey yetkililer ile yapılacak görüşmelerde PKK, Kürt açılımı, İran, Kuzey Irak, Suriye, İsrail, Filistin, Afganistan gibi siyasi, bölgesel ve uluslar arası konular değerlendirilecektir. Ziyaret ile birlikte ABD-Türkiye ilişkilerinde yeni bir süreç başlayacaktır.
2. 10-11 Aralık, Avrupa Konseyi yıllık olağan kapanış toplantılarını yapacaktır. Toplantıda Türkiye-AB tam üyelik müzakereleri ile birlikte Türkiye'nin Güney Kıbrıs Rum Kesimi gemilerine limanlarını açmayı taahhüt ettiği Ek Protokol yükümlülükleri değerlendirilecektir. Konseyin bu konuda yeni bir geçiş süreci önermesi beklenmektedir.
3. 17-19 Aralık, Türkiye-İrak ABD arasındaki üçlü mekanizma toplantısı Erbil'de yapılacaktır. Bu toplantıda PKK'nın tasfiyesi, Türkiye'ye dönüşler ve özellikle PKK'nın üst düzey yöneticilerine ilişkin alternatif seçenekler görüşülecektir. Türkiye, ABD'den ve özellikle K.İrak yönetiminden daha yüksek beklenti içindedir.
4. Aralık ayı içinde İran'a karşı BM nezdinde yeni yaptırımlar uygulanması gündeme gelecektir. Türkiye'nin bu konudaki tutumu nedeniyle özellikle ABD ve AB ilişkileri yeni sorunlu bir sürece girebilecektir.

ULUSLAR ARASI TAKVİM

1. 1 Aralık, AB'nin Lizbon Anlaşması yürürlüğe girecektir. AB Anayasası niteliğindeki Anlaşma ile AB yeni bir sürece girmiş olacaktır.
2. 1 Aralık, ABD Başkanı Obama'nın Afganistan ile ilgili yeni stratejisini açıklaması beklenmektedir.
3. 7-18 Aralık, Danimarka'nın başkenti Kopenhag'da Birleşmiş Milletler Küresel İklim Zirvesi gerçekleştirilecektir. Zirve'de Kyoto sözleşmesi süreci sonrası 2050 yılına kadar olan dönem için ülkelerin karbondioksit salınımı ile ilgili taahhütleri üzerinde uzlaşma sağlanmaya ve yeni kapsamlı bir anlaşma imzalanmaya çalışılacaktır.
4. 10-11 ve 17-18 Aralık tarihlerinde Avrupa Konseyi ile Avrupa Birliği hükümet ve devlet başkanları zirvesi yapılacaktır. AB yürürlüğe girecek olan Lizbon Anlaşması sonrası yeni döneme ilişkin uzun vadeli hedeflerini ve özellikle genişleme sürecine (Almanya ve Fransa etkili) ilişkin tutumunu belirleyecektir.
5. Aralık ayı içinde, İran'ın nükleer enerji geliştirme programı ile ilgili gelinen son nokta çerçevesinde Uluslararası Atom Enerji Ajansı ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi nezdinde İran'a yönelik yeni yaptırımlar uygulanması gündeme gelecektir. ABD'nin daha katı bir politika izlemesi beklenmektedir.

SIYASET TAKVİMİ

1. 24 Aralık, Milli Güvenlik Kurulu olağan toplantısını yapacaktır. MGK gündeminde öncelikle demokratik açılım sürecindeki gelişmeler ve ilerlemeler yer alacaktır.
2. Aralık ayı içinde, demokratik açılım kapsamında Mahmur kampından, Kandil dağından ve Avrupa'dan yeni gelişlerin yapılması planlanmaktadır. Demokratik açılım süreci siyasi ve toplumsal gerginlik ve tartışmaları ile ana gündemi oluşturmayı sürdürecektir.
3. Aralık ayı içinde, Anayasa Mahkemesi'nin Askere sivil yargı yolunu açan düzenlemenin iptali davası ile Demokratik Toplum Partisi'nin kapatma davasını görüşmesi ve karara bağlaması beklenmektedir.

EKONOMİK VE MALİ ÖNGÖRÜLER

Aralık ayı içinde iktisadi faaliyetler ve mali göstergeleri şekillendirecek unsurlar; dünya ekonomisinde çıkış stratejileri ve iyileşmeye yönelik belirsizlik ve endişeler, iç siyasi tartışmalar, iktisadi faaliyetlerdeki durağanlığın yarattığı sıkıntılar ile Merkez Bankası'nın 2010 Yılı Para Programı ve Hazine Müsteşarlığı'nın 2010 Yılı Hazine Finansman ve Borçlanma Programı olacaktır.

1. Dünya Ekonomisinde Çıkış Stratejileri ve İyileşmeye Yönelik Belirsizlik ve Endişeler

Dünya ekonomisinde 2010 yılına girilirken dört önemli belirsizlik endişe kaynağı olmaya başlamıştır;

- a. gelişmiş ülkelerin uyguladıkları ve yüksek mali bedellere (kamu borçlanması) yol açan desteklere rağmen özellikle gelişmiş ülkelerin özel kesim harcamalarında çarkların kendi kendine dönebileceği konusunda belirsizlik bulunmaktadır.
- b. 2010 yılı başından itibaren çıkış stratejileri uygulamaları ile desteklerin azaltılması ve sona erdirilmesi halinde ekonomilerin yeniden yavaşlaması ve bazı ülkelerde sıkıntılar yaşanması (Yunanistan, Ukrayna, Dubai'de olduğu gibi) olasılıkları bulunmaktadır.
- c. ekonomilerde geniş likidite olanaklarına rağmen bankaların yeterli sermaye oranlarına sahip olmaması nedeni ile kredi mekanizması halen çok zayıf çalışmaktadır ve bankalar reel kesimden yeni geri dönmeyen krediler sorunları ile karşı karşıya kalabilecektir.
- d. sıfır faiz politikası uygulayan gelişmiş ülkelerin Merkez Bankalarının yarattıkları ilave likidite olanakları büyüme için değil finansal varlıklara yatırım için kullanılmakta ve yeni balonlar şişmektedir. 2010 yılının geneline sarkabilecek bu eğilim finansal istikrarı tehdit etmektedir.

2. İçeride Siyasi Tartışmalar

2010 yılına sarkacak olan demokratik açılım süreci, Ermenistan protokolleri, Ergenekon davası süreci ve erken genel seçim tartışmaları ekonomideki belirsizliklerin ve risklerin artmasına yol açmaktadır. Bu nedenle özellikle özel tüketim harcamaları ile yatırım kararlarının ertelenmesi olasılığı ekonomik canlanmanın da zamana yayılmasına yol açacaktır.

3. İçeride İktisadi Faaliyetlerde Kademeli ve Zamana Yayılan İyileşmenin Yaratacağı Sıkıntılar

Küresel ekonomide belirsizliklerin sürmesi, iç siyasi gerginlik ve tartışmalar, genişletici mali önlemlerin erken sona erdirilmesi ve Merkez Bankası faiz indirimlerinin iç talebi yeterince tetikleyememesi sonucu iktisadi faaliyetlerdeki canlanma sınırlı, kademeli ve zamana yayılarak gerçekleşecektir. Bu nedenle 2010 yılı genelinde reel kesim ve bankacılık kesiminin gelir ve karları yine sınırlı kalacak, işsizlik ise yüksek kalacaktır. Bu koşullar altında özellikle reel kesimde ve istihdam alanında sıkıntıların sürmesi nedeniyle ekonomik beklentiler olumsuz etkilenecektir.

4. Merkez Bankası 2010 Yılı Para Programı ve Hazine Müsteşarlığı 2010 Yılı Hazine Finansman ve Borçlanma Programı

Aralık ayı içinde Merkez Bankası ve Hazine Müsteşarlığı 2010 yılı programlarını açıklayacaktır. Merkez Bankasının para ve faiz politikası ile özellikle Hazine'nin 50 milyar TL olması öngörülen bütçe açığı karşısında finansman ve borçlanma programı ekonomide kaynakların kullanımı, faiz oranları ve ekonomik canlanma konusunda belirleyici olacaktır. Muhtemelen Hazine'nin 2010 yılı genelinde iç borç ödemelerinden çok borçlanması ve bunu büyük ölçüde yurtiçinden karşılaması beklenmektedir. Bu koşullar altında faiz oranlarının yükselmesi, ekonomide kaynakların kamuya akması nedeni ile ekonomik canlanmanın sınırlanması ve Merkez bankası faiz indirimlerinin yine ekonomiyi canlandırma etkisinin sınırlı kalması sonuçları ortaya çıkacaktır.

Bu değerlendirmeler çerçevesinde Aralık ayı içinde sanayi üretiminde sınırlı bir iyileşme, perakende harcamalarında kampanyalar, bayram ve yılbaşı nedeni ile hareketlenme, inşaat ve yatırım faaliyetlerinde ise durağanlığın sürmesi beklenmektedir. Mali göstergelerde ise Aralık ayı içinde yukarı yönlü baskı daha kuvvetli hissedilecektir. Buna göre;

- a. Dolar kuru 1.45-1.55 aralığında
- b. Euro kuru 2.10-2.30 aralığında
- c. Faiz oranları yüzde 8.50-9.50 aralığında
- d. Euro-Dolar paritesi 1.4750-1.5250 aralığında

dalgalanacaktır.